sel ja järgm. a. maalimist prof. J. Adleri, R. Collini ja Lucas'i eraateljeedes, võttis 1908. a. oma skulptuuridega osa kevadisest ning 1909. a. kevad. ja sügisesest Saloonist Pariisis ning maalidega ja skulptuuridega II Eesti kunstinäitusest Tartus ja Tallinnas, mille järel ta kevadel 1910 kodumaale sõitis. Siin veetis ta suve Pühajärvel, võttis sügisel osa Eesti kunstiseltsi näitusest Tallinnas (maalid ja skulptuurid), Noor-Eesti kunstinäitusest Tartus, Valgas, Pärnus ja Tallinnas (maalid) ning kunstinäitusest Helsingis (maalid) ja asus siis uuesti Pariisi, kus esines skulptuurteostega kevad. Saloonis aa. 1911, 1912, 1913 ja 1914 ning rahvusvahelisel kunstinäitusel a. 1914; Eesti kunstinäitusel Tallinnas a. 1913 pani ta välja 10 skulptuuri ja 8 joonistust must-valges. Selles ajajärgus äratas K. tähelepanu enam maalijana, andes aa. 1909—11 rea impressionistlikke vaateid Vanast Pariisist, maastikke Pühajärvelt ja *nature morte*'e, mille atakeeriv tehniline käsitlus ja ekspressiivsus koloriidis ilmutavad süvenemist Van Goghi loomingusse; nimetamist nõuavad neist esijoones suurem maal »Pariisi eeslinn«, mis osutus üheks Noor-Eesti näituse hiilgenumbriks, ning *nature morte*'id »Krüsanteemid« ja »Sirelid ja kullerkupud«. Kujurina ei oma K. sel ajal veel kindlamat ilmet, avaldades paiguti tugevat rippuvust Bourdelle'ist (H. Ibseni pea ja »Melankoolia« 1908), Rodin'ist (»Vanamehe pea« 1908, »Torso« 1913) ja Maillol'ist (»Rahu« 1909), kuid üksikutes töödes ilmutub siiski selgesti püüd lihtsustatud monumentaalse vormi, joonelise selguse ja staatilise rütmi poole, millised omadused hiljemini kujunevad K.-i toodangu iseloomulikumaks ja omapärasemaks küljeks.

Suvel 1915 asub K. Pariisist Moskva, kus ta esinedes samal ja järgm. a. oma uuemate teostega sealsetel paramatel näitustel (»Міръ искусства«, »Товарищество Московск. художниковъ«, »Группа Московск. художниковъ«) leiab üldist austavat tähelepanu; Tretjakovi gallerii omandab tema »Naise pea« (must graniit, 1915) ja Morosovi kunstikogu »Pr. M. Koorti pea« (must gr., 1916), mis tööd esitavad teda juba väljakujunenud suureandelise ja kultuurse kujurina. Ajajärgu 1917—21 veedab K. intensiivselt töötades Tartus. Siin sünnib kogu kunstiküpseid skulptuure mitmes materjalis, nagu »Vanamehe pea« (m. gr., 1918), »Mehe pea« (puu, 1919), »Piibumees« (puu, 1920) ja »Lapse pea« (marmor, 1920). Järgmine a., mille kunstnik suuremalt osalt mööda saadab Pariisis, on väärtuslikkude teoste poolest eriti rikas: mitme meisterliku lapsepea kõrval marmorist, kivist ja pronksist annab ta huvitava »Dekoratiivse naisfiguuri« (tsement) ja ühe oma suursaavutistest, India palisandrist figuuri »Palvetaja«, mis algatatud a. 1914. Viimase ühes mõne peaga paneb ta välja Pariisi süg. Saloonis 1921 ning valitakse selle Salooni liikmeks. Pöördudes kodumaale töötab K. Viimsis Tallinna lähedal, andes paremate teostena 1922. a. büstid »Püha Barbara« ja pr. V. Triiki portree (mõlem. värvitud puu) ning 1923. a. »Põlvitaja naise« (marmor), »Dekoratiivse naisfiguuri« (puu), »Figuuri grupi jaoks« (kips), »Eesti taadi« (graniit), »Lapse pea« (marm.) ja »Poisikese pea« (India palisander). 1922. a. võtab ta 12 skulptuuriga osa E. kuj. kunstn keskühingu näitusest ja korraldab siis 1923. a. sügisel Tallinnas oma teoste erinäituse (38 skulpt., 26 maali ja 56 joonist.), millega võidab hilise, kuid ammuteenitud üldise tunnustamise kodumaal. Järgm. a. jaanuaris sõidab K. jälle Pariisi, esineb seal 3 skulptuuriga kevad. Saloonis ja kahega *Salon des Tuileries*'s, ning valitakse kev. Salooni liikmeks. 1924. a. juulist elab kunstnik Tallinnas, andes samal a. monumendi Eesti vabadussõjas langenuile Raplas, 1925. a. büsti »Madonna«, »Poisikese pea« (mõlem. must gr.) ja mälestussamba leitn. J. Kuperjanovile Tartus ning 1926. a. »Kitse«, »Eeva« ja oma väärtuslikuma suurteose »Vibulaskja», milles kompositsioonilinestaatika ja arhitektooniline rütm on meisterlikult ühendatud võimsa pingega liigutuses. 1925. a. II E. kunsti ülevaatl. näitusel pani K. välja 20 skulptuuri ning võttis osa 1926. a. Soome kunstinäitusest Helsingis ning Eesti kunstinäitusest Riias, kust ta, nagu varemalt Moskvas ja Pariisis, sai eriliselt austava tähelepanu osaliseks.

A. Vaga, Nykyvirolaisen taiteen johtavia voimia (Taiteilijaseuran joulualbumi 1925, Helsinki); J. K.-i erinäituse kataloog 1923.

A. V.

KOPPEL, Heinrich, arstiteadlane, ülikooli- ja seltskonnategelane, sünd. 17. XII 1863 Viljandimaal Uusna v. taluomaniku pojana, õppis Tartu ülikoolis arstiteadust 1884—90, omandas *dr. med.* astme 1891, valis erialaks sise- ning kõrva-, nina- ja kurguhaigused, asus Tartus eraarstina tegevusse, täiendas oma teadmisi Peterburis arstide edasiharimise kursustel ja mitmel puhul välismaal paremais Lääne-Euroopa kliinikuis, olles 1893. a. peale ka ülikooli polikliiniku assistendiks ja omandades selle kõrval aa. jooksul laialise tutvuse lugupeetud eraarstina. 1905. a. sai K. ülikoolis eradotsendiks kõrva-, nina- ja kurguhaiguste alal ja hakkas loenguid pidama, jäädes edasi assistendiks ning täites mitmel korral ajuti polikliiniku direktori ülesandeid; 1917. a. valiti K. sisehaiguste professoriks ja polikliiniku juhatajaks.

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 227